

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
רון כץ
יאיר לפיד
נאור שירי
מאיר כהן
יואל רזבוזוב
מיכל שיר סגמן
עידן רול

2132/25/פ

הצעת חוק סייעות במוסדות חינוך, התשפ"ג–2023

הגדרות

1. בחוק זה –

"מוסד חינוך" – כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט–1949¹;

"סייעת" – סייעת במוסד חינוך, לרבות סייעת לגננת, סייעת בחינוך הרגיל, סייעת רפואית, סייעת בחינוך המיוחד וסייעת שילוב וכן סייעת מחליפה לכל אחת מהן;

"השר" – שר החינוך.

תנאי כשירות
והכשרה מקצועית

2. כשירה לשמש כסייעת מי שהתקיימו בה כל אלה:

(1) היא בוגרת 12 שנות לימוד לפחות;

(2) היא לא הורשעה בישראל או מחוץ לישראל בעבירה פלילית או משמעתית שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין היא ראויה להיות סייעת;

(3) היא עמדה בהכשרה שקבע השר; השר רשאי לקבוע סוגי הכשרה שונים לסוגים שונים של סייעות;

(4) מתקיימים בה תנאי כשירות נוספים שקבע השר.

3. תפקידי סייעות (א) תפקידי סייעת לגננת וסייעת לחינוך מיוחד בגן ילדים יהיו כלהלן:

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

(1) פתיחת הגן וקבלת הילדים ;

(2) סיוע בתכנית הלימוד ;

(3) ניהול לוגיסטי של הגן ותחזוקתו.

(ב) סייעת רפואית תהיה אחראית על לא יותר משני ילדים ותפקידיה יהיו כלהלן :

(1) טיפול רפואי בילד או השגחה מיוחדת עליו עקב מצבו הבריאותי ;

(2) הוראה פרטנית לילד המצוי באחריותה לפי צרכיו.

(ג) תפקידי הסייעת בחינוך המיוחד בבית ספר יהיו כלהלן :

(1) סיוע לימודי וסיוע פיזי לפי מצבו של הילד ;

(2) סיוע בשילוב הילד במסגרת הכיתתית והבית ספרית ;

(3) סיוע למורה בהכנת עזרים דידקטיים לילדים ולכיתה.

(ד) תפקידי הסייעת בחינוך הרגיל יהיו כלהלן :

(1) סיוע בלמידה פרטנית ;

(2) סיוע בהשתלבות חברתית ;

(3) סיוע פיזי לתלמידים עם צרכים מיוחדים ;

(4) סיוע למורה בצרכי הכיתה.

(ה) תפקיד סייעת השילוב בחינוך הרגיל הוא סיוע בשילוב תלמידי החינוך המיוחד במסגרת החינוכית הרגילה, ובכלל זה סיוע לימודי ופיזי.

4. העסקת סייעת ותנאי עבודה
סייעת תהיה עובדת רשות מקומית, ויחולו על מינויה ותנאי העסקתה ההוראות החלות על עובדי אותה רשות מקומית, אלא אם כן נקבעה בדין הוראה אחרת לעניין זה.

5. תחילה
תחילתו של חוק זה בתחילת שנת הלימודים _____.

6. הוראת מעבר
הוראות סעיף 12(1), (3) ו-4(4) לא יחולו על מי שהועסקה כסייעת במשך ארבע שנים לפחות.

□ יום התחילה ייקבע בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה.

דברי הסבר

הצעת החוק נועדה להסדיר את תנאי הכשירות וההכשרה הנדרשים במקצוע הסייעת ולהגדיר את תפקידיה של הסייעת, זאת מאחר שכל מי שפועל בסביבה החינוכית של תלמידים, ובכלל זה סייעות, נדרש להיות בעל ידע וכישורים מתאימים.

כ-35,000 סייעות מועסקות במערכת החינוך: חלקן עובדות בגני ילדים בצמוד לגננת, חלקן עובדות בבתי ספר לחינוך מיוחד בצמוד למורה וחלקן משלבות ילדים עם צרכים מיוחדים ורפואיים בחינוך הרגיל.

תפקידן במערכת החינוך הוא חיוני ובעל השפעה ישירה ועמוקה על התלמידים ולמרות כוחן המספרי הרב, מקצוע הסייעות אינו מוסדר.

העובדה שאין מתייחסים לתפקיד הסייעת כמקצוע, גורם אף לניצולן של הסייעות, לא פעם התקבלו פניות בנושא פגיעה בתנאי העסקתן, המתבטאת באי תשלום סדיר של שכרן ובהחלפתן בתדירות גבוהה. מצב זה הביא גם לכך שתנאי שכרן של הסייעות נשחקו לאורך השנים.

במשך השנים סבל תפקיד הסייעת מסטטוס תעסוקתי נמוך ולעיתים הועסק בו כוח אדם ללא הכשרה מקצועית מתאימה. בעבר הוגדרה הסייעת "עוזרת לגננת", היות ועיקר עבודתה היה ככוח עזר לעבודה פיזית בלבד. במהלך השנים תפקידיה של הסייעת השתנו וכיום ההגדרה הרווחת היא "סייעת לגננת", אך תנאי העסקתן ותפקידן לא הוגדרו באופן מתאים.

לאור השינוי בתחומי האחריות של הסייעת אשר נכללים בהם כיום גם תפקידים פדגוגיים, הסייעת היא שותפה מלאה לפעילות היום-יומית ועל כן יש מקום לעגן את תנאי הכשירות וההכשרה ואת תפקידי הסייעת בחוק.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת יעקב מרגי וקבוצת חברי הכנסת (פ/278/24), ועל ידי חברת הכנסת אימאן ח'טיב יאסין וקבוצת חברי הכנסת (פ/3907/24), ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת רון כץ (פ/68/25) ועל ידי חברת הכנסת אימאן ח'טיב יאסין וקבוצת חברי הכנסת (פ/1297/25).

הצעת החוק זהה לפ/1297/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ח' בשבט התשפ"ג (30.01.2023)